

БРОЈ 10 ЛЕПТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампариа се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЉЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Гласни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Немачка авијатика

Париз, 20 септ.

У ваздушним борбама од априла до сада Немци су имали врло велике губитке у авијацији. Они су изгубили своје најбоље авијашичаре: Волфа, Фоса, Дозенбаха, Риштофена II и најзад, пре кратког времена, и Риштофена I, који је тешко рањен. — Сада се регрутује врло велики број ученика за пилоте.

До сада су добровољци примани само по врло бржљивом избору; сада је Лудендорф наредио командантима јединица, да се сви добровољци са повољном оценом упуте за авијатику.

Развој руске Револуције

Три конференције обележавају три периода у сређивању руске Револуције: збор кадета у Москви, историјски Московски конгрес и данашња Демократска Конференција. Рад на свима трима показује, колико су труда, самопрегоревана и озбиљности носиоци Револуције унели, да се она не компромитује и да доведе до доброг краја. Лагано, али сигурно, под најтежим околностима, у рату, бора се стишавала са дивном одређеношћу и Уставотворна Скупштина, која ће дефинитивно створити Нову Русију, имаће велики део посла већ свршен.

Од времена, кад је г. Маклаков сматрао да Новом Русијом управља улица и Лењина величина, дошло се до времена у коме је он постао руски амбасадор у Паризу. Може ли бити очевиднијег доказа о огромном напретку, који се постигао у сређивању унутрашњих прилика? И од времена страховања од засебног мира и од немачке инвазије, дошло се до сигурне одбране, до апсолутне и непоколебљиве солидарности са Савезницима.

И важност овог сређивања прилика у толико је већа, у колико оно није насилно стварано, већ, у колико су то данашње прилике допуштале, по узајамном саветовању свих народних представника. На конгресу у Москви све странке, сва удружења, интелектуална елита, сви су они додали по неки савет Провизорној Влади, сви су сарађивали на заједничком делу. Што је ипак као ре-

зултат тог сређивања дошло до диктатуре, то није ниуколико било насилно отимање власти, само због власти, већ неизбежна потреба која је наступила због немогућности, да се данас створи право народно представништво. Колико је та еманципација од утицаја улице вредна за унутрашње сређивање прилика, толико је диктатура господина Керенског најбоља да послужи и за продужење рата до краја, без чега се не може ни замислити, да би плодови револуције били очувани.

Тако је, у дугом развоју од осам месеца, руска Револуција добила снагу, да се очува до времена када ће је Уставотворна Скупштина дефинитивно легализовати. А то је највише и све, што се у време рата могло за њу учинити.

И још нешто утешно утврдило се за то време. Прекинуло се са заблудама, да би руска Револуција, коју би народ пристао да помаже била нека социјална револуција: она је добила потпун и одређен облик националне револуције. Опасна, претерана децентрализација са многим аутономијама обустављена је и остављена, да се надлежно реши на Уставотворној Скупштини са националне тачке гледишта. Исто тако, престало је свако кокетовање са одрицањем сваке тежње за територијалном добити.

По свему овоме, руска Револуција донеће руском народу невиђену срећу и благостање. Али ће она дати и један неизмерен поклон целој свету. Принци-

пи, за које данас свет ратује, које ће Савезници, ван сваке сумње, поуздано и спровести, принципи правде и слободе, далеко сигурније и са бескрајно мање отпора, завладаће непосредно иза рата.

Ето то је дар, који се очекује из руку Нове Русије, и зато на развој руске Револуције сви Савезници гледају често са страховањем, али и са највећим симпатијама.

ЗВЕЗДИЦЕ

Из једног магацина шећер је пребаван и као послат податке одавде, а ипак је поједен у Солуну.

Гаргантуа

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Атина. — краљ ће ове недеље отићи у Делфе, где ће пробавити неколико дана.

Атина. — Грчка скупштина отпочела је рад. Председник скупштине, г. Софулис, прочитао је депеше које су измењане са српском скупштином.

Базел. — Немачки авијатичар Курт Волф, који је командовао ескадрилом 11, убијен је на фронту. Пет дана пре тога провведен је за поручника.

ПРВИ ПУТ

Лондон, 20 септ.

Приликом последњих летења енглеских аероплана над Остендом и Зебрицом, први пут је учествовала и једна америчка ескадрила. »Тајмс« хвали смелост Американца у ниском летењу, да би постигли циљ, у пркос интензивној ватри непријатељских топова.

НАД ЛОНДОНОМ

Лондон, 20 септ.

Од бомбардовања са аероплана, претпрошле ноћи, укупно је изгинуло 9, а рањено 27 лица. У Лондону су погинула свега два лица. Један од тих аероплана оборен је над морем недалеко од Дувра.

САСТАНАК ДВА КРАЉА

Царих, 20 септ.

Пред полазак за Италију краљ Виктор Емануел провео је дан на белгијском фронту са белгијским краљем Албертом. Пред првим редом ровова, који су походили оба владоца, експлодирала је једна граната и оборила ажу-

рента италијанског краља. Оба владоца додиривали су са својим свитама у краљевом стану и присуствовали су једној важној смотри и лету аероплана.

ПОСЛЕДЊА ПОНУДА

Лондон, 20 септ.

Из Њујорка телеграфично »Тајмс«:

Један амерички чиновник, који је у вези са Ватиканом изјавио је уверење, да је могуће да рат траје још две до три године. Према овим вестима, Папа је уминио последњу понуду за измирење, и зато се у Ватикану верује, да ће се рат продужити док се грана снага америчка потпуно не употреби, а то ће рећи, док се не однесе победа на бојном пољу или док обе заражене стране не буду саме приморане да положе оружје.

По једној депеши из Вашингтона, Света Столица разумела је потпуно, да са срствима, којима располаже данас Америка, баченим на тас Споразума, Споразум је у преимућству над Централним Силама, и биће у стању да овима наметне мир, које могу све демократије да усвоје.

5000 ЗАРОБЉЕНИКА

Лондон, 20 септ.

Листови су примили нове податке о последњим операцијама у Месопотамији. Генерал Мод, главни командант тамошњих трупа, проширио је напад на фронт од 50 километри-

ра на обе обале Еуфрата. Енглези су заузели варош Мусанд и напредују даље. Званично је јавља да број заробљеника до сада износи преко 5000. Међу овима је и командант турских трупа и цео његов штаб.

Како листови пишу, ово је највећа и најважнија битка на фронту Месопотамије, коју је дао генерал Мод.

СРЕЂИВАЊЕ ОДНОСА

Петроград, 20 септ.

Демократска конференција, на којој има 1200 представника, отпочела је рад. На њој учествује и г. Керенски. Сви дипломатски представници Споразума присуствовали су отварању конференције. Овој конференцији је циљ да регулише односе између владе и демократских организација.

???

Царих, 20 септ.

Софијски лист »Камбана« пише: »Источно питање биће дефинитивно решено овога рата. Редукција оружјања зависи од воље других народа. Балкански савез може бити солидно обновљен само онда кад Бугарска буде имала своје земље, освојене за време балканског рата. Грчка треба за Кавалу да уступи Драму и Серез, који по Лондонском уговору припадају Бугарској.

ОТРОВАНА КРВ

Никола II био је увек неодлучан. Кад год је требало да се реши за нешто, он би се увек решио за оно што се противило савету других. Њега је било лако натерати да све верује. Увек је придавао велику важност мишљењу »специјалиста«, како је он називао оне, који, по његовом мишљењу, вољом судбине или вољом цариче или Распућина, управљају једном или другом сфером јавног живота.

Уплив царичин на њега био је врло велики. Пред њом он најчешће имао лично мишљење. Она је говорила у име његово и он је ћутећи све одобравао. Од куда Алиси га моћ, није никада нико могао сазнати. Царица мати често је била запањена. Она је узалуд покушавала да утиче на свога сина, уместо тога она би се са њим посвађала.

Један руски државник овако га описује:

»Неодлучност је била нај-

већа слабост Николе II, нарочито последњих дана његове владавине. Најозбиљнија одлука, коју је у то време донео, била је његова абдикација. Па ипак је био и спавао добро, и није мењао своје навике.

Али у колико је Никола II био слаб, уколико је његова жена била енергична и ауторитативна. Она није уступала ни пред којом препреком у остварењу онога што је замислила. Нико није могао остати министар, док не би она дала свој пристајак. Протоцаров, Галицин и многи други сви су били њене креатуре. Дубоко у ноћ горела је светлост у њеној соби. Царица је редила она државним пословима, пројектовала указе, постављала и смењивала министре. Често је похађала главни штаб, на велико очајање врховног команданта Алексејева. Захтевала је, да јој се изнесу стратегијски планови, давала је савете, која

су се морали сматрати као запознати и потпуно мрзела планове главног штаба.

Најближа околина Николе II нарочито истиче његову љубав према породици. Ту љубав гајила је и царица према својој деци. Она је најчешће волела свога сина Алексија. Алексије, ситан и нежан, болује од рођења од једне страшне заразе хемофилије. Два пута је изгледало, да му нема спаса, да ће изгубити сву крв.

Да ли је Никола II знао, да је ово породична болест Алисе од Хеса? Тајна је. Али је Алиса то знала, као што је знао и кнез Бизмарк. У Русији се мисли, да је гвоздени канцелар из политичког рачуна радио на томе, да ожени руског престолонаследника са принцезом од Хеса, чија је крв била инфицирана једним страшним отровом.

Карактеристично је код ове болест и згрушавање крви. Код нормалног човека, када се рањив, излив крви одмах престане благодарећи том згрушавању. Код хемофилије, на прозив, излив и даље траје, јер фермента згрушавања нема, и само се са грдном муком може зауставити одлив крви. Особина је ове болести, да она стално инфицира мушки род, док се она једино преноси преко жене, од које она не пати. Од ове болести болују и синови Хајриха од Пруске, брата Вилема II, чија је жена принцеза Ирена од Пруске, по рођењу принцеса од Хеса, сестра руске царице.

ТЕЖАК УДАРАЦ

Амстердам, 20. септ. *„Курје де ла Мез“* сазнаје из поузданог извора, да су, за време бомбардовања Рулерса од стране савезничких авиоплана, бомбе пале у близини пијаце на једну касарну. То се вешто крило више од месец дана; данас се тек сазнало, да је том приликом које убијено које рањено 900 немачких војника.

ЗЛОГЛАСНИ БАРОН

Атина, 20 септ. Секретар познатог барона Шенка, грофица Кутували, одговарала је пред парламен-

тарном анкетном комисијом о напорима немачке пропаганде око куповања листова и позорница. Лист „Есперини“, како она тврди, купио је барон Шенк за 300.000 драхми. Разни грчки комади плаћени су према њиховој вредности. Тако је „Фалер“ плаћен 30.000, „Папагалос“ 15.000 а „Панатенсес“ 20.000 драхми. Дошло се и до других занимљивих открића.

Она потврђује, да је све ројалистичке манифестације, које су одржане у Атини, организовала немачка пропаганда, која за то није жалила новаца.

ИЗ ЕСЕНА

Цирих, 20 септ.

У Берлину страхују да не избије општи штрајк у великим фабрикама у Есену. Између радника и војника у Есену дошло је до сукоба. Радници траже да им се повећа оброк, иначе ће напустити рад. Ови су исти радници манифестовали јуче за мир.

ВЕЧИТА ТАЈНА

Берн, 20 септ.

На последњој седници Рајхстага, социјалистичка странка тражила је од владе, да се отворено изјасни у питању о циљевима рата. Још је тражила од канцелара да изјави, да ли је он присталица демократизације земље, а нарочито присталица једнаког права гласа у Пруској.

Канцелар је одговорио, да је влада увек била демократска, и да су немачки циљеви рата већ познати.

ПРОТИВ НЕМАЦА

Буенос Ајрес, 20 септ.

Убуђење у Аргентини све више расте. Било је нових манифестација, и манифестанти су запалили редакцију листа „Газета ди Еспања“, Немачки Клуб, три хотела и више немачких књижевара и пијаница. Полиција се труди свим силама да умири свет. Многи говорници захтевали су од светине, да она тражи прекид односа између Аргентине и Немачке.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Северно од Бреје и у области Еле Немци су извршили два испода без резултата. На десној обали Мезе артиљеријска борба појачала се преко ноћ. Немци су два пута напали француске ровове на сектору Бомон, али су одбијени француском ватром и претрпели знатне губитке.

Авијатика. — Немачки авијатичари јако су бомбардовали варош Денкерк. Има врло велике материјалне штете и губитака у грађанству.

Као одговор на то француски авијатичари бацили су по три бомбе на вароши Штутгарт, Тревес, Кобленц и Франкфурт на Мајни. Осим тога француска авијатика бацила је 2120 кг. експлозива на

депое у Рулерсу, 6000 кг. на станице у Мецу, Воали и Тшонвилу, на аеродром у Шанблеју и на депое муниције у Лонго, где се чула јака експлозија.

Извештај од 23 сата. — У Белгији и на разним таачкама фронта на Ени јака артиљеријска акција. На десној обали Мезе, после јаког бомбардовања, Немци су извршили јак напад на Самоњи и на колу 44. Под јаком нашом ватром они нису успели да дођу до наших линија, осим само на једној тачки коте 344. После упорне борбе ми смо повратили већи део елемената, које су Немци били успели да заузму.

Прошле ноћи немачки авиоплани су бомбардовали варош Тул. Јавља се за више жртава.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Према последњим извештајима, последњеноћи и јуче непријатељ је извршио пет напада са свежим трупама на делу нашег новог фронта између пута Ипр-Менен и превоја југоисточно од шуме Полигон. Други непријатељски напад, јужно од жељезничке пруге Ипр-Рулерс, био је такође неуспешан. Свих ових шест напада потпуно су пропали и само су стали непријатеља озбиљних губитака.

Фронт у Месопотамији. — Сјајна енглеска победа у Месопотамији била је од важних последица, пошто је проузроковала, дерогативно, потпуну оеворганизацију турске офанзивне снаге. Изгледа, да су турске снаге биле велике, пошто смо задовољили више хиљада заробљеника.

Авијатика. — У ноћ 19 септ. одбијен је један авиоплански напад на Лондон. У току септембра наша авијатика бацила је на разне објекте 125 тона бомба. Јуче смо оборили 5 немачких авиоплана, а 3 су оштећена. Наша два апарата нема.

РУСКИ КОМИНИКЕ

У области Риге, четири миље јужно од жељезничке пруге, на сектору Спитантарима наше су претходнице отерала непријатељске патроле и напредовале су 800 до 1000 јарди.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

На целом фронту активност артиљерије била је умерена. На висоравни Бајзице одбијени су нашом ватром сви локални напади непријатељски. На Красу наше су патроле биле врло активне на северном сектору. На јужном сектору препадом смо задовољили терена.

АМЕРИКА И ХОЛАНДИЈА

Њујорк, 20 септ.

Питање о холандским лађама, које су још од пре три месеца заустављене у Худзону, постаје све заостреније и нема сумње, изазваће неки инцидент између Сједињених Држава и Холандије.

Питање се састоји у овоме: Ови бродови натоварени су били са 80.000 тона жита за Холандију. Алк, америчка влада, посумњавши у праву намену намирица, које се шаљу у Холандију, умешала се и председник је задржао лађе.

Закупце су позвале власти и тражиле им, да истоваре товар и да искористе лађе на тај начин, што ће транспортовати робу за Јужну Америку. Холанђани су одбили и лађе су им остале натоварене у пристаништу. Жито је проклијало и покварило се.

Тако је, због рђаве воље и упорности холандских за-

купаца пропало 80.000 тона жита, које је могло бити корисно употребљено за Савезнике, и чак за неутралне.

ЊИХОВЕ СВАЂЕ

Цирих, 20 септ.

„Дајче Тагесцајтунг“, орган централног комитета морине, објављује један врло оштар чланак против Аустроугарске. Овај чланак учинио је велики утисак у целој земљи.

„Ми најављујемо, да Аустрија неће бити у стању да се одепи од нас, ако то сама Немачка не жели. Сматрамо, да су овакве и сличне дискусије врло штетне, јер оне стварају утисак, да немачка империја није свесна свога положаја у свету и своје снаге.“

Јасно је, да је ове нападе изазвало држање саме двојне монархије. Незадовољство у Берлину непрестано расте због жеље Аустроугарске да својим држањем примора Немачку на признање онога што је јасно целом свету, да је остварачки рат централних држава претрпео потпун фијаско.

НЕМАЧКИ ГУБИТЦИ

Париз, 20. септ.

„Еко де Пари“ сматра, да је затварање граница Холандије и Швајцарске због интензивног транспорта немачких трупа са руског фронта на белгијски, где је положај Немаца ових последњих дана постао много гор. То је погоршање наступило услед тога, што су британске трупе заузеле читаву серију важних положаја које доминирају пространим тереном.

Од 7 до 14 септембра Немци су повукли са руског фронта 10 дивизија, осим 150.000 бајонета повучених 7 септембра. Непријатељски официри цене да су Немци изгубили у последњој битки на Ипру 60 процената својих концентрисаних ефектива.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛОНДОН. — Дописник „Тајмса“ на фронту Месопотамије, јавља депешом, да су западно од Багдада понова отпочеле јаке врућине, које спречавају ратне операције.

ЦИРИХ. — Многобројне немачке трупе стижу на фронт Фландрије. Оне долазе са руског фронта као појачања немачким трупама на западу. Хинденбург је напустио пројектовану офанзиву против Петрограда.

БЕРН. — „Лајпцигер Фолксблат“ пише: „Већина у Рајхстагу није у стању да води озбиљну политику због посланика центра, који су обожавали Хинденбурга и Лудендорфа.“

ЊУЈОРК. — Влада је забранила од данас свако издавање листова и новина на немачком језику. Овом строгом наредбом Сједињене Државе ослободиће се од 2000 немачких листова.

ЦИРИХ. — Михаелис је изјавио у Рајхстагу да, с обзиром на замршеност питања, која стоје у вези са Немачком, он не може јавно рећи услове за мир. — Кулман је истакао смелу Папину иницијативу и протестовао против

тобожњих разлика, које постоје између немачке владе и народа.

ПЕТРОГРАД. — Г. Керенски је известио Совјет, да ће уапсати све главне његове чланове, ако се не покоравају његовим наредбама.

ПЕТРОГРАД. — Лењин је дошао у Петроград и покушао да говори у максималистичком клубу. Када га је полиција попрасила, њега је нестало.

ПARIЗ. — Есад паша је у париском „Журналу“ истакао важност македонског и арбанског фронта.

ВАШИНГТОН. — Немачка је, преко свога вице конзула у Манили, Конрада Андре, покушала да изазове нереди на Филипинима. Агитација се вршила на тај начин, што су се урођеницима стављале на располагање све беле жене на острвима.

МЕКСИКО. — Листови објављују разна писма овдашњег немачког посланика фон Екхарта, из којих се види, да је и он био саучесник у афери са шифрованим депешама.

АМСТЕРДАМ. — Према једној депеши из Минхена, баварски краљ послао је све дворске драгоцености у иностранство ради продаје. Вредност им се цени на 500.000 марака.

ЦИРИХ. — Јављају из Берлина, да је „Германија“ забрањена до даље наредбе.

БЕРН. — У једној фабрици муниције у Келну догодила се велика експлозија. Има 34 мртва и 24 рањена.

ЛОНДОН. — Успеси у Месопотамији сматрају се као највећа победа на Буфрату и најпотпунија од почетка кампање у Месопотамији.

ЛОНДОН. — Лојд Џорџ је известио државног ратног секретара, да је војницима и моринцима повећана плата. То повећање износи годишње милијарду и 250 милиона франака. Уписму Лојд Џорџ каже:

„Кураж и издржљивост наших војника збиља је за дивљење. Они су, не само високо подигли славу нашег народа, већ су превазишли све што постоји у аналима наше историје.“

ПЕТРОГРАД. — У Одесу се вратио авијатичар Смољанинов, који је из мале руске варошице Белогорада летео у Солун. При повратку провео је на путу свега осам сати, и на тај начин постигао светски рекорд у брзини.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

19. септембра пушкарање и обострана артиљеријска ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

Траже се: 1, Теорија књижевности, од П. Ђорђевића; 2, Историја књижевности, веће издање, од Ј. Скерљева; 3, Преглед српске књижевности, од П. Поповића; 4, Синтакса од Лукшић; 5, Горски Вијенац, Репетар у 6, Хемија органска и аорганска. Ко има ма коју од ових књига на продају за добру пену, моли се да се обрати у улици Франк, у Пасаж Ломбордо — Ломборди Хан бр. 12 г. Поробићу, представнику Управе Државних Монопола.